

Вечорниці на Андрія

Українська світлиця ,святково прибрана лавка, стіл, піч, горщики, макітри. На стінах вишиті рушники, доріжки, салфетки. На столі вишитий рушник, а на ньому запашний хліб, сіль та мед.

Ведуча1: Україно! Чарівна моя, ненько, найкращий куточку землі, солов'їна пісню! Ти прекрасне, але найбільше твоя багатство – народ. Народ чесний, трудолюбивий, нескорений, міцний, як граніт, співучий, дзвінкоголосий.

Українці – то є назва славного народу,
Україна – то край славний, аж по Чорне море,
Україна – то лан пишний, і степи, і гори,
І як мені Україну щиро не кохати,
Мене ненька по-українськи вчила розмовляти!

Ведуча2: Україна...Рідний край...Золота, чарівна сторона. Земля , рястом завітчана, зелена закосичена. Скільки ніжних, ласкавих слів придумали люди, щоб висловити свою любов до краю, де народились.

Ведуча1: З давніх-давен линули по світу слова про Україну, про щирий і працьовитий народ, про її гаї зелені, про тихі ріки та озера. Наша Україна славиться великими традиційними святами та обрядами. Кожен, хто не черствіє душею, хто сповнений любові, доброти до української спадщини повертається до традицій свого народу.

Ведуча2: Що таке Україна? За віконцем калина,
тиха казка бабусі, ніжна пісня матусі,
Дужі руки у тата, під тополями хата,
Під вербою криниця, золотиста пшениця.
Серед луку лелека і діброва далека.

Ведуча1: Узимку, коли завершувалися роботи частішали дівочі та парубочі гуляння.

Ведуча2: Це було 13 грудня і вважається днем пам'яті мученицької смерті одного із дванадцяти апостолів Христових – Андрія Первозванного.

Ведуча1: За церковними легендами святий проповідував християнство у Скіфії і дійшов аж до Києва, де на одному із пагорбів поставив хрест і сказав: «Чи бачите гори ці? Повірте мені, на них засяє благодать Божа!» Згодом там, де він установив хрест, було споруджено Андріївську церкву.

Ведуча2: Я хочу, щоб сьогодні ожили перед нами вечорниці в ніч на Андрія, а ігри, забави нагадали молодість батькам, бабусям, дідусям.

Ведуча1: Хай сьогоднішнє свято відкриє перед вами гості розум, мудрість, щедрість нашого народу!

Дівчина: Українські вечорниці

Починаєм вже не раз,

Хай і сміх, і пісня ллється

В серці кожного із нас.

Хлопець: Обійдіть весь світ безмірний

І скажіть, в якій країні

Так зберігся скарб безцінний,

Як у нас на Україні?

Дівчина: Просим всіх у нашу хату,

Превелику, пребагату!

Від зірниці до зірниці Хай лунають вечорниці.

(Звучить музика. Виходить господиня, одягнена по зимовому. В руках тримає кошика. У кошику хліб, сало, яблука. Її перестріває молодиця.)

Молодиця: Добрий день Тетяно! То що, цю зиму вечорниці до твоєї хати перебралися?

Господиня: Та дівчата так же ж просили. А що тут такого? Нехай молодь повеселиться. Он на Андрія і зберуться, погадають...

Молодиця: А я так думаю, що будуть у тебе не вечорниці, а одне сороміцтво.

Господиня: І звідки ж така думка мудра у твою дурну голову влізла? Чи не через вухо?

Молодиця: А хоч би й так! і Надька Михайлова так казала і Олена Андрійчикова, і Вірка Василева, і геть усі!

Господиня: Чим же я вашим бабським язикам не догодила, що полову за вітром розносять? Чи не тим, що молодниць на вечорниці не закликала? А хіба можна мужніх жінок з пуття збивати?

Молодиця: Можна чи не можна, а ми б тобі хати не пересиділи. Та й молодим би дали лад. Бо то все молоде дурне. Хіба ж воно знає до пуття, що таке вечорниці? А гадання? Чи ж вони втямлять? Кажу тобі, що будуть не вечорниці, а сороміцтво!

Господиня: А мені ваші чоловіки хати не перевернуть за ваші посиденьки?

Молодиця: Від коли це ти така ляклива стала? Ми з своїми чоловіками самі раду дамо, не бійся! Як не будуть роззявляки то самі за нами на вечорниці прибіжать.

Господиня: А вже ж! Та воно всім кортить молодість згадати!

Молодиця: Ой, кортить!

Ой, коли ж той вечір буде,

Що багато хлопців буде,

І великих, і малих,

І розумних, і дурних,

І убогих, і багатих,

Що б було з ким жартувати!

Господиня: Ех, скинути нам би років по десять...

Молодиця: Та ми ще й зараз нівроку, ще й дівчат можемо навчати, як хлопцям голову крутити!

Господиня: Я біжу, бо роботи ще маю багато! А ви приходьте зарання, щось допоможете!

Молодиця: Не бійся, нас двічі просити не треба!

(Молодиці розходяться в різні сторони. На сцені сільська хата: стіл на покутті, лава, рушники, ослін, миски, горшки, піч. У хаті сидять молодиці: хто в'яже, хто вишиває, хто так сидить. Лине стиха пісня. Чути стукіт. Заходять дівчата, кланяються.)

- 1- а д. Добрий вечір вам у хату.
- 2- а д. З першими вечорницями будьте здорові!
- 3- я д. А чи ми не зарано?

Господиня: Як раз вчасно, бо ще робота є.

(Дівчата роздягаються.)

- 1- а д. А що, Оксани ще не було?

Господиня: Та ще не приходила. Давайте переставимо стіл на середину хати, щоб було зручно для гадання. А там і Оксана прибіжить.

(Вбігає ще одна дівчина гарна, бойова.)

Оксана: Добрий вечір вам! Вибачте, забарилася.

Господиня: От вам і ваша отаманша. А дівчата вже паніку підняли.

Оксана: Ледь вирвалася. Мати кажуть: "Ото за ворота і назад." й нічого навіть слухати не хочуть.

- 1- а д. Що то за гуляння, що з-за воріт завершення?
- 2- а д. Як гуляти, то гуляти - три дні дома не бувати!

3- **я** **д.** Залишайся, бо без тебе і гуляння не гуляння!

1- **а** **м.** Ти спитай свою мамцю, коли вона з вечорниць додому поверталась?

2- **а** **м.** Та її мати так лупцювала, що на весь куток було чути.

Оксана: А-а! Про мене! Нехай і мене б'ють та лають, а я не залишу вечорниць.

Господиня: Ото видно, що ти хорошої матері дочка!

1- **а д.** Скоріше б хлопці музиків привели. Самі ноги в танок просяться.

1- **а** **м.** Та нащо нам музики, коли маємо свої язики?

2- **а** **м.** Заспіваємо дівчата веселої!

(Пісня "Ой не рости, кропе")

Молодиця: Олено! А чого ти сьогодні вдосвіта попід плотом на чотирьох лазила?

1-**а д.** І нічого я не лазила!

1-**а м.** Ой, то було щось подібне до тебе. Я до мами зраненька бігала тай бачила.

1- **а** **д.** Носить вас нечиста сила зранку попід плотами.

2- **а** **д.** Ой, Олено, то ти може коноплі засівала?

1-**а д.** Та ж коноплі. Але ж то треба так щоб ніхто не бачив, а то вся ворожба пропала.

1- **а** **м.** А я ледве зі страху не вмерла. Біжу, ще темно, коли за клунею щось темне лазить: "Андрію! Андрію! на тебе коноплі сію Димкою волочу, бо дуже заміж хочу". Дивлюсь пес-не-пес, людина - не людина, я й присіла з переляку. Придивилася, а воно ж Олена."

2- **а** **д.** Та тебе, Олено, Микола і без конопель візьме. Тільки за тобою і пасе очима.

2- **а м.** А чого то коло тебе, Марійко, вся вишня обскубана? Невже заміж хочеш? А не зарано?

2- **а д.** І все то ви, тітонько, бачите. Чи вам більше роботи нема, як за нами дивитися?

Молодиця: А ти не огризайся до старших. Я колись на Катерини всю вишню обламала, поставила у воду - вона до Різдва й розцвіла. А я в м'ясниці і заміж вийшла. І надівуватися не встигла.

2- **а д.** Може вже почнемо ворожити? Вже зовсім темно.

Господиня: Е-е ні! Зачекаємо. Бо ще робота є. Треба ще квасолі перебрати, вареники доліпити. Та заспівайте якої, бо хлопці не будуть знати куди йти.

(пісня "Скажи дівчино")

Господиня: Сідайте всі тепер до столу, будемо гадати по старшинству. Хто перший?

1-а м. Дайте-но мені склянку з водою і яйце. Хто хоче взнати, чи за багатого вийде заміж, чи ні?

(молодиця проколює гострий кінець яйця і випускає з нього білок у склянку з водою)

1-а м. Дивись! Якщо буде якась споруда - то жених буде багатий, а коли трава - то бідний.

1-а д. Ого, які будівлі, в палацах будеш жити.

Господиня: Та, що там бідний чи багатий, лиш би був добрий! Ану, дайте мені дві нитки:

чорну і червону, і миску з водою. Я їх скручую і кидаю у миску, якщо вони розкрутяться, то заміжжя буде добре, а залишаться скручені - погано.

1-а д. Буде тобі добре, як у бога за дверима.

2-а м. (до двох дівчат) А ви знімайте чобіт з лівої ноги. Переставляйте чоботи до порога, котра перша стане на поріг - та першою і заміж вийде.

1-а м. А тепер, дівчата підемо на вулицю. І не забудьте запитати у першого зустрічного його ім'я. Та буде називатися і ваш чоловік. І ложки, ложки захватіть. Будемо

долю гукати. Запам'ятайте: підемо на перехрестя доріг, постукаємо ложкою об ложку і питаємо: "Доле, де ти?". Як почуєте сміх чи пісню, то добра буде доля.

(дівчата виходять. В зал заходять хлопці)

1 **хл.** Ось тут зачекаємо. Ще не всі зібралися.

Хлопець 4: Слухайте сюда, хлопці! Ми з Юрком розібрали пліт Катеринці Романа Федорового! Ні одного кілка вранці не знайде. Буде йому за те, що не пускав дочку на вулицю!

Хлопець 5: А ми з Степаном ворота Івана Пісного кинули у річку.

Хлопець 6: Я бачив, як хлопці з горішнього кута викотили дядькові Петрові на город воза з сусідньої хати.

Хлопець 2: А ми із Миколою моєму сусідові розкидали сіна по саду, аж до самої дороги стежку зробили.

Хлопець 3: Та скільки того сіна! Мій тато розказував, що, коли він парубкував, то копицю з хлопцями розібрав до ранку моєму дідові, - за те, що не дозволяв своїй дочці, тепер уже моїй мамі, зустрічатися з ним.

Хлопець1: Побешкетували ми добряче.

2 **хл.** А хто з дівчат за отамана цього року?

1 **хл.** Оксана.

2 **хл.** Знову вона? Слухай, Миколо! Ти отаман, вона отаман! То ви б може б того... Ну, може обкрутимо вас. І вам добре, і нам легше!

Отаман: Я й без тебе знаю що мені робити. А чим то ми для тебе такі тяжкі.

2 **хл.** Та ти ще нічого, а от Оксана - крута дуже. Не дівка, а генерал.

1 хл. А йому б таку, щоб слова проти не сказала.

3 хл. Оксана порядок любить!

Отаман: А йому порядок, як кістка в горлі. Слухай, якщо знову осоробиш нас перед усім селом, як минулий раз, то дивись, у мене рука тяжка.

1 хл. Через тебе вечорниці мало з хати не вигнали, ледь вблагали.

2 хл. От же, що вигадали! Та ж тоді мені було підсипано. Клята баба якоїсь біди продала замість горілки.

3 хл. Та й смачна була біда, коли ти випив чуть не літру сам!

1 хл. Тихо, хлопці! Чуєте?

(стукіт ложок і голоси дівчат. "Доля, де ти?").

2 хл. Я ту-у-т! (Зареготали)

Отаман: Та тихо ви!

(Вибігають на край сцени дві дівчини. Одна роззувається і кидає чобіт.)

2- а д. Подивимось куди чобіт показує, туди й заміж вийдеш.

(чобіт падає на краю сцени. Один з хлопців швиденько хапає його. Дівчина озирається.)

3- я д. Ой лишенько, де ж мій чобіт?

2- а д. Темно, то й не видно.

3- я д. Господи, мене батько вб'є.

(Заходять дівчата хваляться.)

1- а д. А мій чоловік буде Якимом зватися.

2- а д. Тю, дурна, та у нас всього два Якима на ціле село: одному два роки, другому сімдесят. Хоча дід того року овдовів, чим не жених?

3- я д. А до мене доля відзивалася. Так тоненько, як панна: "Тут я", - каже.

(Хлопці тоненько - "Тут, я тут! Спішу до тебе моє серденько!" Заходять з реготом у хату.)

2 **хл.** Готуйте могорич!

Оксана: Голодній кумі хліб на умі.

Отаман: Ну могорич, не могорич, але викуп дайте!

Оксана: За що ж?

1 **хл.** А що то за генерал, як у нього один солдат босий? (Показує чобіт)

3- **я д.** Ой - мій чобіт! (Хоче вирвати, хлопці ховають.)

2 **хл.** Е-е, ні! Викуп!

Оксана: Ну, хлопці - голубчики! А ми вам вареників та сала з часником, та каші пшоняної наваримо, та квасу. (Поки говорить наближається до хлопців і вириває чобіт у них із рук.)

2 **хл.** Ех, пропав могорич. Ну добре, давайте хоч ваші вареники.

1- **а д.** Вареники потім, а зараз нам конче потрібний собака.

1 **хл.** Чи ви показалися? Де ми вам зараз собаку зловимо?

Оксана: Нічого не знаємо. Ідіть за собакою. А ні, то півня шукайте, бо будете голодні.

(дівчата виштовхують хлопців на "вулицю") **Господиня:** А ви дівчата, мерщій свої "андрійчики" розкладайте. Та на ослінчик положіть, щоб собака дістав. Цікаво, чий коржик перший собака з'їсть? Хто у нас перший заміж вийде.

(хлопці перевдягають одного у "собаку")

3 **хл.** Дівчата, гасіть світло бо собака боїться до хати йти тільки щоб свічки горіли.

(собака в лапках гарчить, їсть "андрійчики", один другий, третій. Хоче втекти, а дівчата його завертають. Він лягає на підлогу й каже: "Все! Більше не можу!" Хлопці регочуть, а дівчата сердяться)

Оксана: Всю ворожбу нам ізбили!

З хл. А чим вам наш пес поганий? / злий, і волохатий, і ваші пісні "андрійчики" їв.

1-а д. Та він такий хороший, як і ви! Очерет густий, та надуткуватий. Гарні хлопці на натуру, та придуркуваті.

З хл. Та він же хотів усіх вас пожаліти, та живіт замалий!

2-а д. Ми думали гарбузи - воно ж гарбузиння. Ми думали парубки - воно ж чортовиння!

3-я д. Ну й жених! А що вже хороша походка: одна нога косолапа, а друга коротка!

2 хл. Дівчата - голубоньки! Ну, ні один пес не хотів до вас в хату іти! Та хіба ж я гірший?

1-а д. Та мій пес за тебе в сто раз кращий!

2 хл. Але ж він тебе не посватає, а я хоч зараз! (обнімає її за плечі.)

1-а д. Ой, баламуте! (відштовхує.) '

Господиня: Панько, ану познайом нас з своїми друзями. Може, хто піде за жениха до моєї доньки?(сміються)

Панько: А чим я не жених? Може, й не зовсім гарний, та роботящий. Вже як за щось візьмусь – за вуха не відтягнеш. Спати можу до обіду, а що вже обідати люблю! Обідав би до самої вечері, вечеряв би до само сніданку. Вибереш мене – горя не знатимеш.

Хлопець 3: Не хоче вона тебе, - ти роботящий, а вона хоче багатого. Мене звати.... Я хазяйський син. Багатий. Маю дві курки. Одна, правда, сліпа на одне око, а друга не несеться. Зате, бачить добре. Маю землі видимо-невидимо. Скільки б не дивився і не придивлявся – не побачиш. А що вже худоби! І жуки, і гусінь, і мухи, а що вже комарів – світу білого не видно!

Хлопець : Не підходите ви їй! Вона хоче роботящого, розумного та гарного! А мама кажуть, що я такий гарний, як місяць, а розумний, як п'ять писарів вкупі. Мені б ще таку жінку, як я. А то візьму гіршу – люди сміятимуться. Ти не дивися, що я такий замурзаний, ти мене вмий, причеши, - і можна під вінець шкандибати! А цілуватися я й зараз готов.

Дівчина: Сидів би вже тихо!

Отаман: Ой, дівчата, не дуже носа задирайте, бо як ніхто не засватає, то знатимете як парубків зневажать.

Оксана: Ов-ва! Ото налякали! Краще похваліться своїми дівчатами.

1 **хл.** Та моя Одарка - добра господарка, хуру дров спалила, борщу не зварила.

2 **хл.** А моя Секлета - добра господиня, три снопи нажала, та й тих не зв'язала.

3 **хл.** Моя Хівря проста, наїлася проса. Туди-суди повертається, з неї просо висипається.

3- **я д.** Ну і язики у вас, хлопці, гострі мов ножі.

Отаман: А ми хлопці — Запорожці вдалі та веселі, як спіймаєм - то тримайтесь стелі,

(пісня "Мав я раз дівчиноньку")

Господиня: Ой і добре ж ви співаєте, душу піснями звеселяєте. Але ж ми мало не забули, що сьогодні свято Калити. Ану, хлопці, хто Калиту почепить? Давайте виберемо пана Калитинського, який буде нас смішити та сажою мастити.

Молодиця: Калиту слід кусати, не допомагаючи руками й не сміючись. До калити їдуть на коцюбі. Завдання пана Калитинського - розсмішити вершника Кичержинського.

(хлопець сідає "верхи" на кочергу і вибрикуючи ногами 'їде до калити.)

- їду, їду калиту кусати!

- А я буду по губах писати!

- Ти писнеш чи ні, а я на білому коні, то й калита - мені!

(намагається вкусити калиту)

Господиня: А тепер розділимо калиту серед усіх.

З- я д. Калита, калита, солодка була, як ми її з'їли, то до сонця полетіли.

1- а д. Смачна калита - як вкусила, аж душа сонцям засяяла.

1-а д. Хто вкусить калиту, тому всю зиму світить сонце буде, тому добро в домі буде,
(заходить дядько)

Дядько: Добрий вечір вашій хаті. Як у вас весело! А чи не бачили моєї жінки?

(молодиця ховається за спинами)

Господиня: Не бачили!

Оксана: Не було її тут!

2 хл. Ми її не знаємо. А яка ваша жінка?

Дядько: (по п'яному притупує)

Моя жінка знакомита,

Задрипана ззаду свита,

І на ногу налягає,

І на плечах горбик має.

А на носі така булька,

Як за десять грошей кулька.

Ззаду свита з реп'яхами - Ото жінка моя сама!

Молодиця: А щоб тебе бог побив, п'яниця нещасна! І тут мене знайшов! А щоб тобі язик відсох! таке на мене наговорюєш!

Чи ти сватав мене в ночі?

Чи вилізли тобі очі?

Було б сватати у день - розпитатися в людей.

Наші люди не татари, усе б тобі розказали.

Де у мене горбик, де у мене булька.

Що в людей хлоп, як хлоп,

А в мене свистулька.

Дядько: Жінко, не казися! Сідай, тай мене запроси.

1 хл. От же чортів дядько! Жодної вечорниці не пропустить.

Дядько: Та хіба ж це вечорниці? От колись були вечорниці: по всьому селу пісні було чути та музики.

З хл. Ну музики і в нас є. Ну-мо, дівчата та хлопці пограємо в гру "Ой на горі жито, сидить зайчик".

(пісня "Ой на горі жито, сидить зайчик")

Дядько: Ой, бабулечко моя, щибетушко, йдемо потанцюємо, моя душко!

Молодиця: Які танці! Ти б людей посоромився! Вони сидять, а ти старий танцювати будеш. (Показує на залу.)

Дядько: (придивляється в зал). Хто там ще сидить? Ой, лишенько, яка громада! І давно ви тут сидите? Напевно, геть чисто зголодніли? Ану, господині, страви на стіл, та й гостей не забудьте.

Господиня: А як же, усе в нас є: і пряники, і медяники,
І з повидлом пиріжки,
І пухнасті пампушки,
І налисники, й млинці,
І коржі на молоці.

Молодиця: І каша гречана, бо без каші на Андрія не буде куті на Різдво.

Дядько: Та все це з піснею, весело!
(пісня «Скільки б не співали»)

Господиня:

От поволі затиhaють наші вечорниці
Не забудьте ви дорогу у наші світлиці
Хай любов і щире слово
Душу вам зігріє.
Пам'ятайте, вечорниці в ніч на Андрія.

Ведуча1: Ну от і закінчилися наші вечорниці. Добре, що ото діти наші повертаються до минулого.

Ведуча2: Рідними будуть їм батьківські пороги, і люди, і пам'ять. В людині повинно щось жити високе та святе.

Ведуча1:

На всі світи і віки ти озирнись ,
Де слово перше вимовив колись,
Де пісня мамина і пестила і гріла,
Ввійшла життям у душу і у тіло,
Живила серце і соком калиновим,
А коли виріс, стала на порозі
Водою й хлібом з житньої зорі.

Ведуча2:

Не дай же їй сліпим метеоритом
Хай ще гарячим пролетить над світом,
Не дай умерти серед нас живих,
Хоч скільки б там не обсідало лихо,
Не дай забутись, з якого роду,
З якого кореня у світі почались.

